

Gemeente De Wolden
T.a.v. Ir. dhr. Henk Otten
Raadhuisstraat 2
7921 GD Zuidwolde

Nijeholtwolde, 10-08-2012

Betreft: Resultaten onderzoek vleermuizen en huismussen Horstlocatie, De Wijk.

Geachte heer Otten,

Dolstra Ecologisch Advies heeft in het najaar van 2011 en het voorjaar 2012 in opdracht van u een nader natuuronderzoek uitgevoerd naar de soorten/soortgroepen vleermuizen en broedvogels (m.n. huismus). In deze rapportagebrief zijn de resultaten weergegeven van deze veldonderzoeken.

Het nader onderzoek was gericht op het plangebied plaatselijk bekend als Horstlocatie, De Wijk. Er zijn een zestal veldbezoeken uitgevoerd in het najaar van 2011 en voorjaar van 2012. Hierbij is gekeken naar het terreingebruik door vleermuizen en broedvogels. Er is voor het vleermuisonderzoek gebruik gemaakt van een batdetector van het type Petterson D240X met bijpassende opnameapparatuur. Daarnaast is er in het najaar van 2011 gekeken of er sporen aanwezig waren/zijn die duiden op het gebruik van het pand Dorpsstraat 61/63 in het plangebied door de jaarrond beschermde huismus. Hiervoor is het pand visueel geïnspecteerd vanaf een ladder, waarbij onder de dakpannen werd gekeken of nesten aanwezig waren, die eerder in 2011 zijn gebruikt door huismussen. Tijdens het broedvogelonderzoek in het broedseizoen van 2012 is vooral ook gekeken naar territorium indicierend gedrag van broedvogels, waarbij ook weer de meeste aandacht uit gaat naar de jaarrond beschermde soorten zoals de huismus en de ooievaar. Naast deze soorten is tevens gekeken of er mogelijk andere strikt beschermde soorten konden worden vastgesteld in en direct rond het plangebied, die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden door het herinrichtingvoornemen.

Broedvogelonderzoek

Het broedvogelonderzoek is met name in het broedseizoen uitgevoerd. Op basis van baltsende en zingende vogels wordt hierbij gedurende meerdere veldbezoeken vast gesteld of en waar broedterritoria aanwezig zijn. De posities van iedere zingende en soms baltsende vogel is daarbij in kaart gebracht. De bevindingen van de verschillende veldbezoeken met betrekking tot de broedvogels zijn samen gevoegd in de kaarten 1 en 2. Op deze manier ontstaat er een patroon, waaraan valt af te lezen waar zich broedvogelterritoria bevinden. De veldbezoeken in het broedseizoen zijn uitgevoerd op 26 april, 25 mei en 14 juni 2012. Gekeken naar de grote van het plangebied en de samenstelling van deze, volstaan 3 veldbezoeken in het broedseizoen volgens de protocollen voor broedvogelonderzoek om een volledig beeld te krijgen. Alle bezoeken hebben in de vroege ochtend plaats gevonden, omdat dan de zangactiviteiten het hoogste zijn. De weersomstandigheden waren geschikt om optimale waarnemingen te doen.

In totaal zijn er tijdens het broedvogelonderzoek 18 vogelsoorten binnen en direct rond het plangebied waargenomen. Hieronder bevinden zich twee jaarrond beschermde soorten. Dit

betreffen de huismus en de ooievaar. Van beide soorten zijn tevens bewoonde nesten aangetroffen. De ooievaar heeft een paal met een bewoond nest aan de zuidkant op de rand

van het plangebied. De huismussen hebben met zekerheid 2 nesten onder de dakpannen van het te slopen pand 'Dorpstraat 61-63'. Ook zijn er voldoende aanwijzingen die duiden op de aanwezigheid van 1 of meerdere broedparen huismus onder de dakpannen van het grote pand van 'Dorpstraat 59'. Voorts zijn er nog enkele losse exemplaren waargenomen binnen het plangebied in de bosschages. Naar verwachting hebben deze dieren een verblijfplaats buiten het plangebied. De resultaten van het veldbezoek naar jaarrond beschermde vogels is terug te vinden in kaart 1.

Van de overige 16 vogelsoorten die zijn waargenomen, zijn van 8 soorten broedterritoria te herleiden. Een deel van deze territoria liggen deels binnen het plangebied. Voor al deze soorten geldt dat zolang er geen nesten met eieren of jongen aanwezig zijn, dat de werkzaamheden t.b.v. het herinrichtingvoornemen doorgang kunnen hebben. In het onderzoek is geen specifieke zoektocht geweest naar de nesten zelf. Met uitzondering van de boomkruiper, zijn er geen nesten met eieren of jongen vast gesteld binnen of direct rond het plangebied. Het nest van de boomkruiper bevindt zich in de nok van de voorgevel van het woonhuis 'Dorpstraat 61-63'.

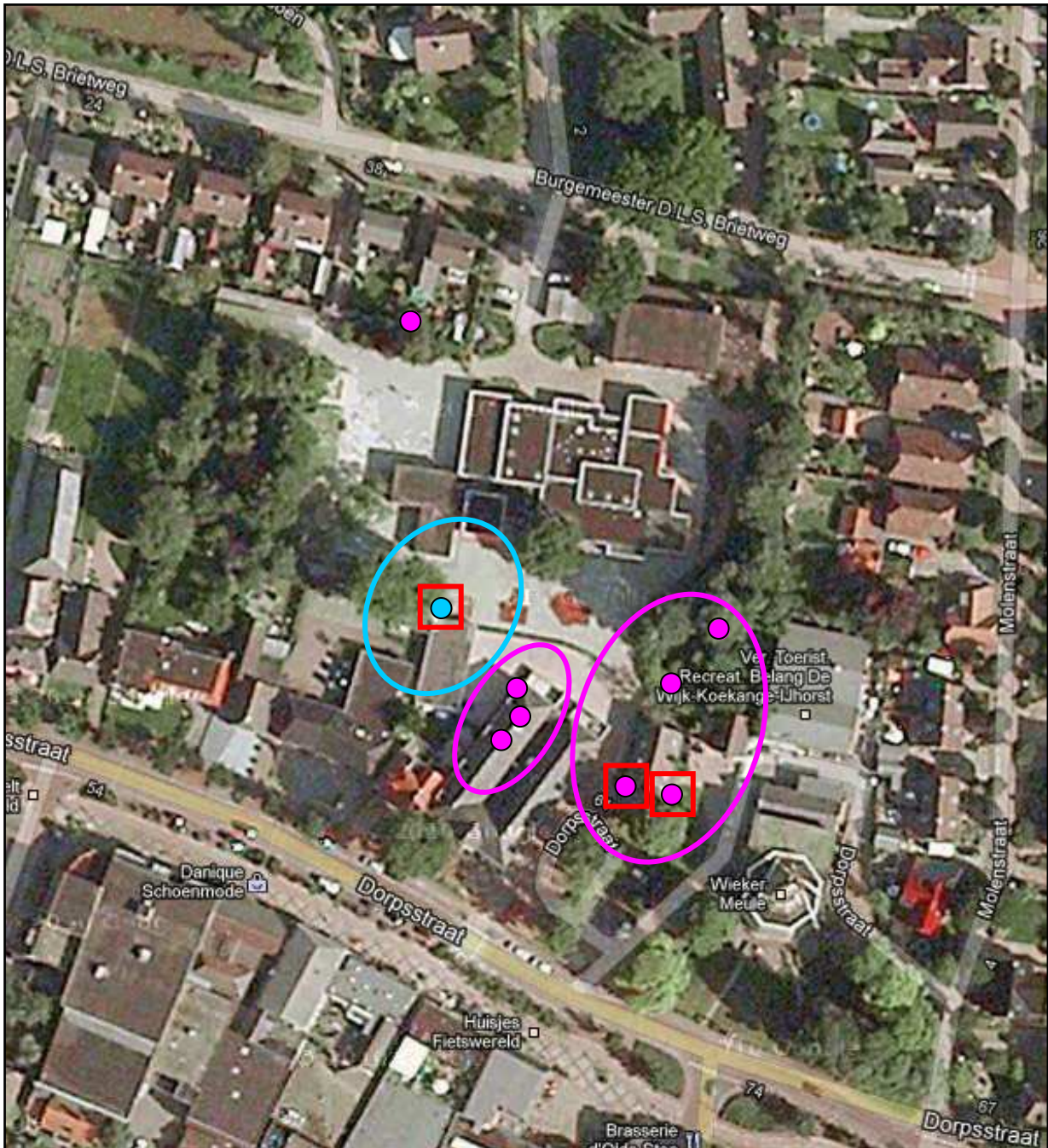
Effecten

In het herinrichtingvoornemen zal het pand 'Dorpstraat 61-63' worden gesloopt. Ook zullen er diverse bosschages worden verwijderd. Ten aanzien van de niet jaarrond beschermde vogelsoorten is er geen negatief effect te verwachten op de populaties van de soorten. Van belang is dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen van de soorten wordt uitgevoerd. Ten aanzien van de jaarrond beschermde huismus en ooievaar, zijn wel negatieve effecten op de lokale populatie te verwachten. Nestgelegenheden worden door de herinrichting verstoord en/of vernietigd.

Advies

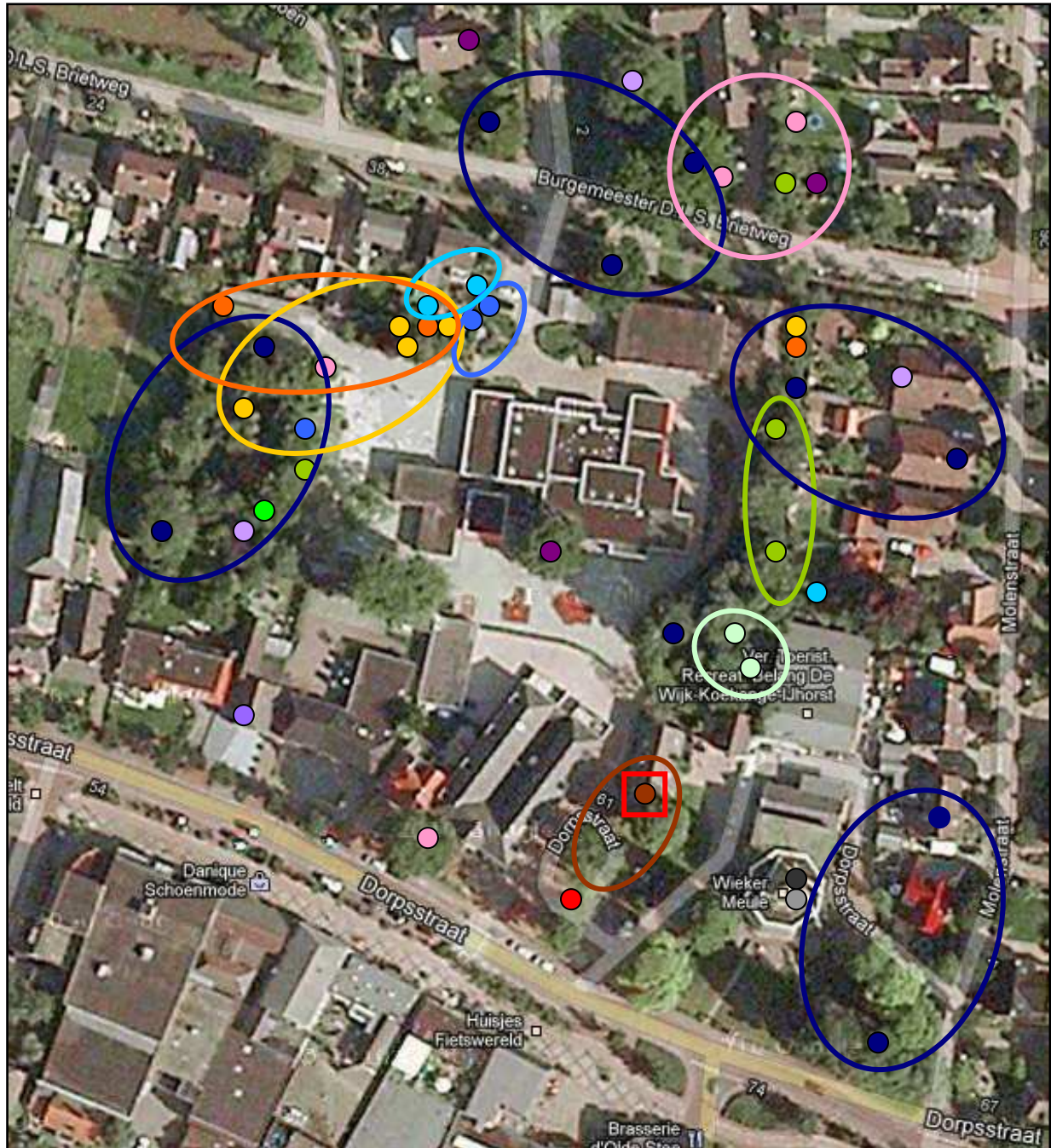
Er dient een ontheffing te worden aangevraagd voor het opzettelijk verstoren van de jaarrond beschermde huismus en ooievaar. Hiervoor dient ook een compensatie en mitigatieplan te worden opgesteld. Ten behoeve van de ooievaar, moet in het mitigatieplan worden aangegeven dat er 1 of 2 (tijdelijke) ooievaarspalen direct buiten het plangebied op een 'rustige' locatie worden geplaatst. In het compenserende deel van het plan moet worden opgenomen, dat op de locatie waar de huidige paal staat, een geheel nieuwe paal zal worden geplaatst. Ten aanzien van de huismus, dient er te worden aangegeven dat er als mitigatiemaatregel per aangetroffen nest in het te slopen pand, 4 nestgelegenheden minimaal terug worden geplaatst in de directe omgeving van de te verwijderen nesten. In dit geval zullen er twee nesten van huismus worden vernietigd, dus moeten er minimaal 8 nestgelegenheden als mitigatiemaatregel worden geplaatst. In het compensatiedeel van het plan, moet worden opgenomen hoeveel en waar in het herinrichtingvoornemen er nieuwe nestgelegenheden voor de huismus zullen worden opgenomen.

Opnemen van meer groenelementen in het herinrichtingvoornemen, biedt aan met name de niet jaarrond beschermde vogelsoorten meer nest- en foeragegelegenheden.

Kaart 1. Jaarrond beschermde broedvogels.

- Roze stip** = Huismus.
- Lichtblauwe stip** = Ooievaar.
- Rood vierkant** = Nest betreffende vogelsoort aangetroffen.
- Cirkel** = Territorium betreffende vogelsoort.

Kaart 2. Overige broedvogels.

Rood vierkant = Nest betreffende vogelsoort aangetroffen.

Cirkels = Territoria van betreffende vogels.

Blauw	= Koolmees;	Donker blauw	= Merel;	Licht groen	= Tjiftjaf;
Geel	= Groenling;	Oranje	= Roodborst;	Bruin	= boomkruiper;
Roze	= Vink;	Licht grijs	= Kauw;	Donker grijs	= Zwarte kraai;
Licht paars	= Turkse Tortel;	Mint	= Winterkoning;		
Licht blauw	= Pimpelmees;	Violet	= Spreeuw;	Lavendel	= Houtduif;
Heldergroen	= Vlaamse gaai;	Rood	= Boomklever.		

Vleermuisonderzoek

Voor vleermuisonderzoek is er gewerkt volgens het vleermuisprotocol zoals deze is opgesteld door Netwerk Groene Bureaus. In de praktijk betekend het dus dat er 5 veldbezoeken verspreid over het jaar hebben plaats gevonden. Hierbij wordt speciaal aandacht besteed aan de baltsperiode en mogelijke winterverblijven in het vroege voorjaar, de kraamperiode in de zomermaanden en de baltsperiode in het najaar. De veldbezoeken hebben wisselend op de avond en in de vroege ochtend voor zonsopkomst plaats gevonden. De veldbezoeken hebben plaats gevonden op 24 augustus en 10 september 2011, 26 april, 25 mei en 14 juni 2012. tijdens deze veldbezoeken is er een goed beeld gekregen van de actuele vleermuiswaarden binnen en direct rond het plangebied. De bevindingen van de veldbezoeken zijn samengevat in de kaarten 3, 4 en 5. Alle soorten vleermuizen die zijn aangetroffen zijn vaak maar in kleine aantallen en vaak van korte duur waargenomen. In het plangebied zijn enkele lichtbronnen aanwezig. Naar verwachting zullen in het herinrichtingvoornemen het aantal lichtbronnen toenemen.

Er zijn in totaal 5 soorten vleermuizen waargenomen binnen het plangebied. Hieronder bevonden zich zowel gebouw bewonende soorten als boombewonende soorten. Er zijn tijdens de veldbezoeken geen holten e.d. in de aanwezige bomen/beplantingen aangetroffen, die zouden kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. Een soort als de rosse vleermuis vindt hierdoor dus geen verblijfplaatsen binnen het plangebied. De waargenomen rosse vleermuizen vlogen (deels foeragerend) hoog over het plangebied en hebben verder geen binding met het plangebied.

De laatvlieger; een gebouw bewonende soort werd telkens aan het begin van de avond aangetroffen, met name langs de bosschages aan de oostkant binnen het plangebied. Deze bosschages dienen voor de laatvlieger in beperkte mate als trekroute en als foerageergebied. Vermoedelijk bevindt zich er een verblijfplaats op korte afstand oostelijk van het plangebied. Van de gewone dwergvleermuis is de verwachting dat er een verblijfplaats zuidelijk van het plangebied aanwezig is. De bosschages aan de oostkant van het plangebied worden door meerdere dieren gebruikt als trekroute naar noordelijk, westelijk en oostelijk gelegen foerageergebied en deels als foerageergebied. De gewone dwergvleermuis is slechts zeer sporadisch baltsend waargenomen boven de huidige parkeerplaatsen langs het pand 'Dorpstraat 59'. Het is niet aannemelijk dat dit dier een verblijfplaats binnen het plangebied heeft, maar wel op korte afstand hiervan.

De ruige dwergvleermuis is slechts zeer sporadisch waargenomen binnen het plangebied. Het betrof een foeragerend dier, dat verder geen binding met het plangebied heeft. De gewone grootoorvleermuis is eveneens sporadisch waargenomen binnen het plangebied. Deze soort was foeragerend aanwezig in de tuin van 'Dorpstraat 61-63' en de daar direct achter gelegen bosschages. Er zijn geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de soort binding heeft met het plangebied in de vorm van een verblijfplaats. Wel is te verwachten dat er een verblijfplaats van de soort op zeer korte afstand vanaf het plangebied aanwezig is.

Effecten

Op de soorten rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis heeft het herinrichtingvoornemen geen negatieve effecten, omdat deze soorten geheel geen binding hebben met het plangebied. De gewone grootoorvleermuis gebruikt de kleinschaligheid binnen het plangebied als foerageergebied. Verdwijnen van deze kleinschaligheid betekend voor de gewone grootoorvleermuis tot vernietiging van een stuk foerageergebied.

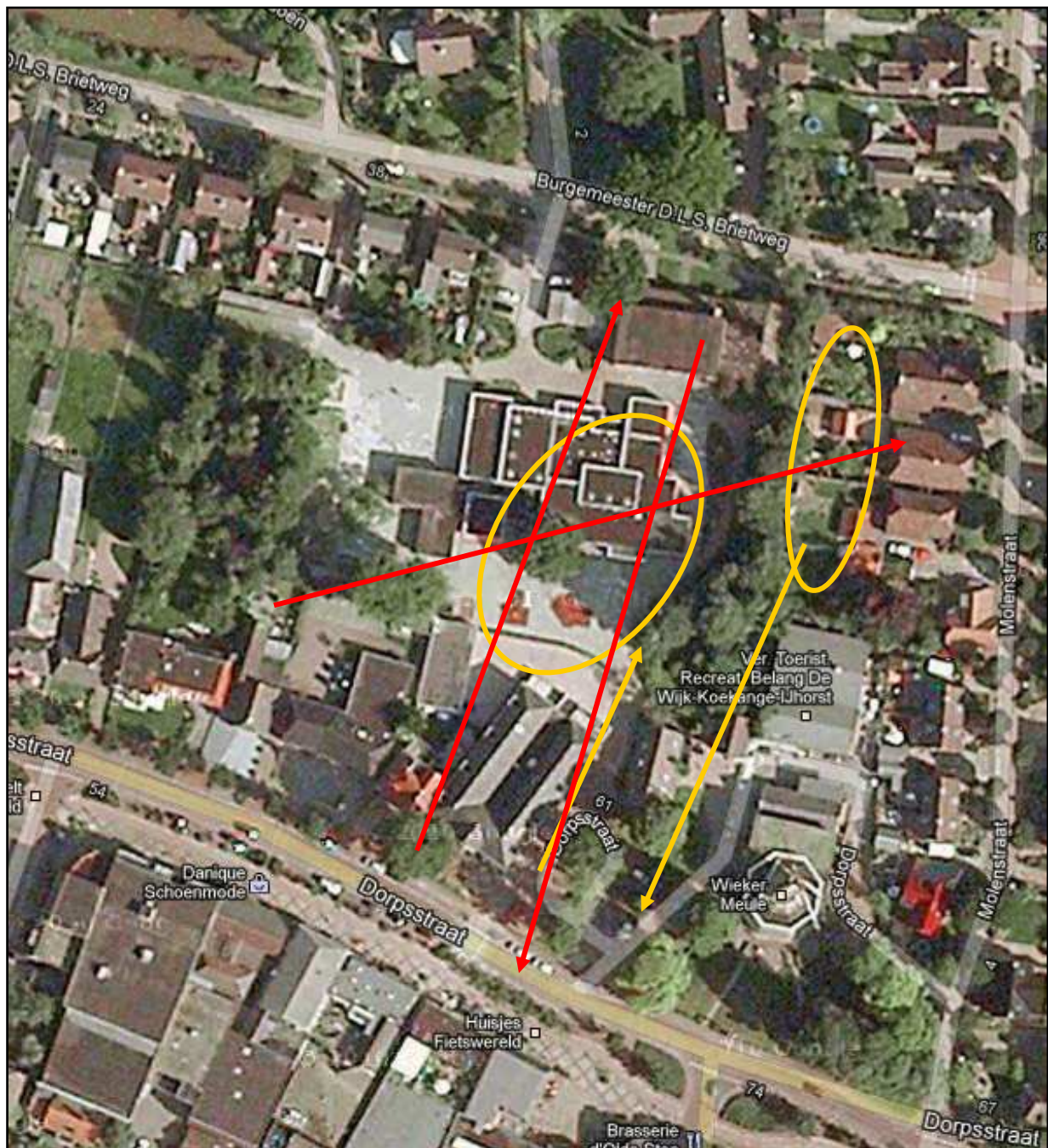
Voor soorten als de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis heeft het herinrichtingvoornemen een beperkte invloed op het leefgebied. Volledig verdwijnen van de bosschages binnen het plangebied, betekend het onderbreken van een stuk vliegroute en het wegnemen van een stukje foerageergebied.

Voor geen van de vleermuissoorten heeft het herinrichtingvoornemen grote negatieve effecten, omdat er geen verblijfplaatsen worden vernietigd of verstoord. Wel kan een eventuele toename van lichtbronnen op sommige plaatsen nabij bosschages een negatief effect hebben op het voorkomen en terreingebruik door vleermuizen.

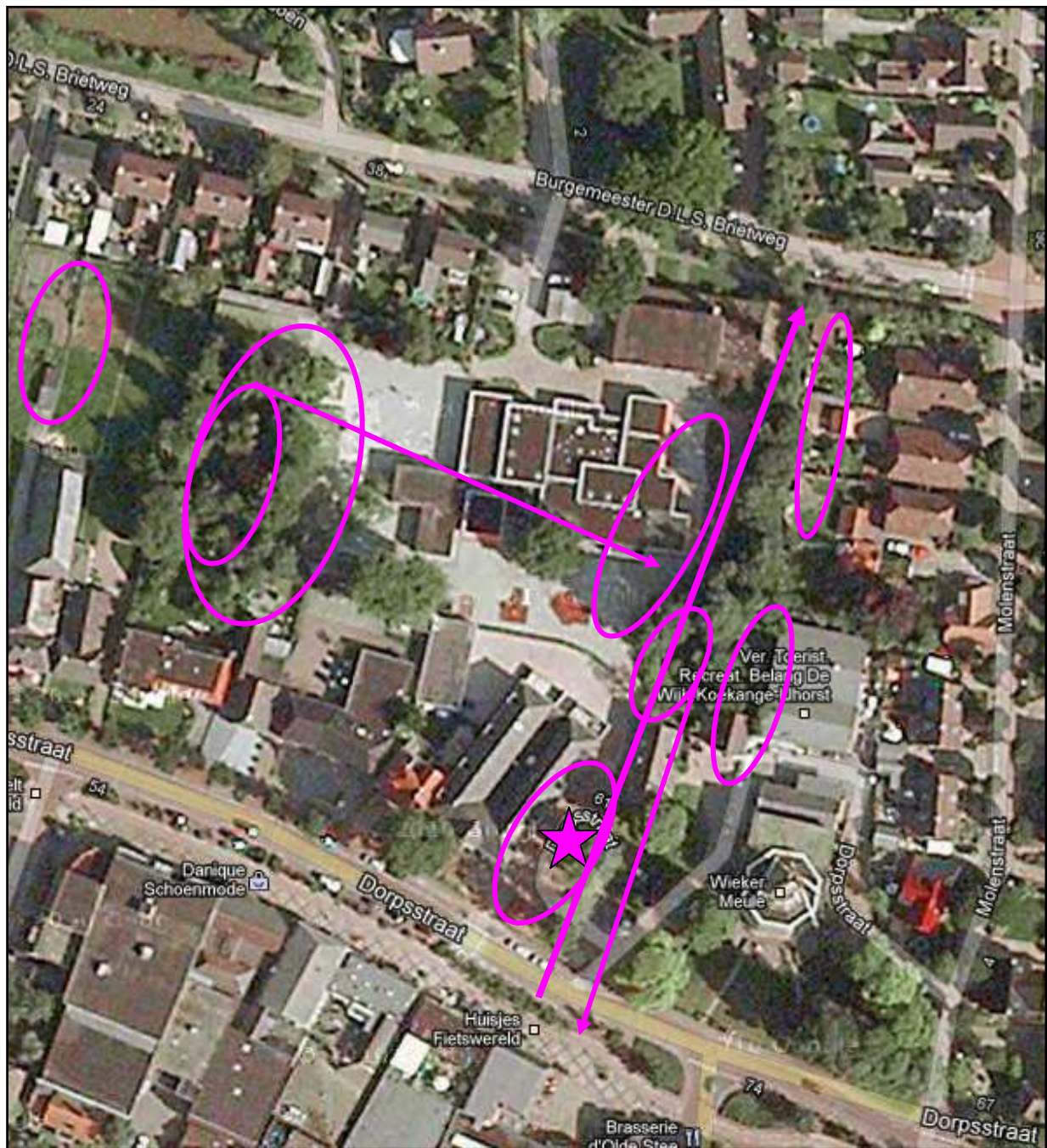
Advies

Het herinrichtingvoornemen biedt de mogelijkheid om de groenstrook/bosschage aan de oostkant van het plangebied deels te behouden. Om deze strook geschikt te houden als trekroute van vleermuizen door het plangebied, kan er voor worden gekozen om smallere hoog opgaande boomsoorten hier aan te planten als lijnelement. Gekozen boomsoorten hier kunnen zijn inheemse soorten als ruwe berk en zwarte els, maar ook eventueel smaller opgaande cultivars van zomereik, gewone es, haagbeuk en prunussoorten. Op deze manier kan zowel de trekroute en foerageergebied van vleermuizen worden behouden en versterkt, maar ook de mensen die met de achtertuin grenzen aan het plangebied, behouden hun privacy. De solitaire bomen binnen plangebied functioneren ook als stapstenen in de trekroutes van de verschillende vleermuizen. Het is ook wenselijk deze bomen te behouden. Opnemen van meer groenelementen in het nieuwe herinrichtingsplan, biedt aan vleermuizen op den duur ook meer foerageermogelijkheden.

Indien er een toename gepland is in het herinrichtingvoornemen van lichtbronnen, dan is het raadzaam om strooilicht reducerende armaturen toe te passen met bij voorkeur oranje of amberkleurig licht. Dit omdat vleermuizen vaak gevoelig zijn voor licht. Dan is het toepassen van 'donker' licht het meest wenselijk. Wit licht en groen licht zijn verstorend voor vleermuizen.

Kaart 3. Vleermuizen: Laatvlieger (geel) en Rosse vleermuis (rood).
Pijl = Trekroute/vliegrichting. Ovaal = foeragerend dier.

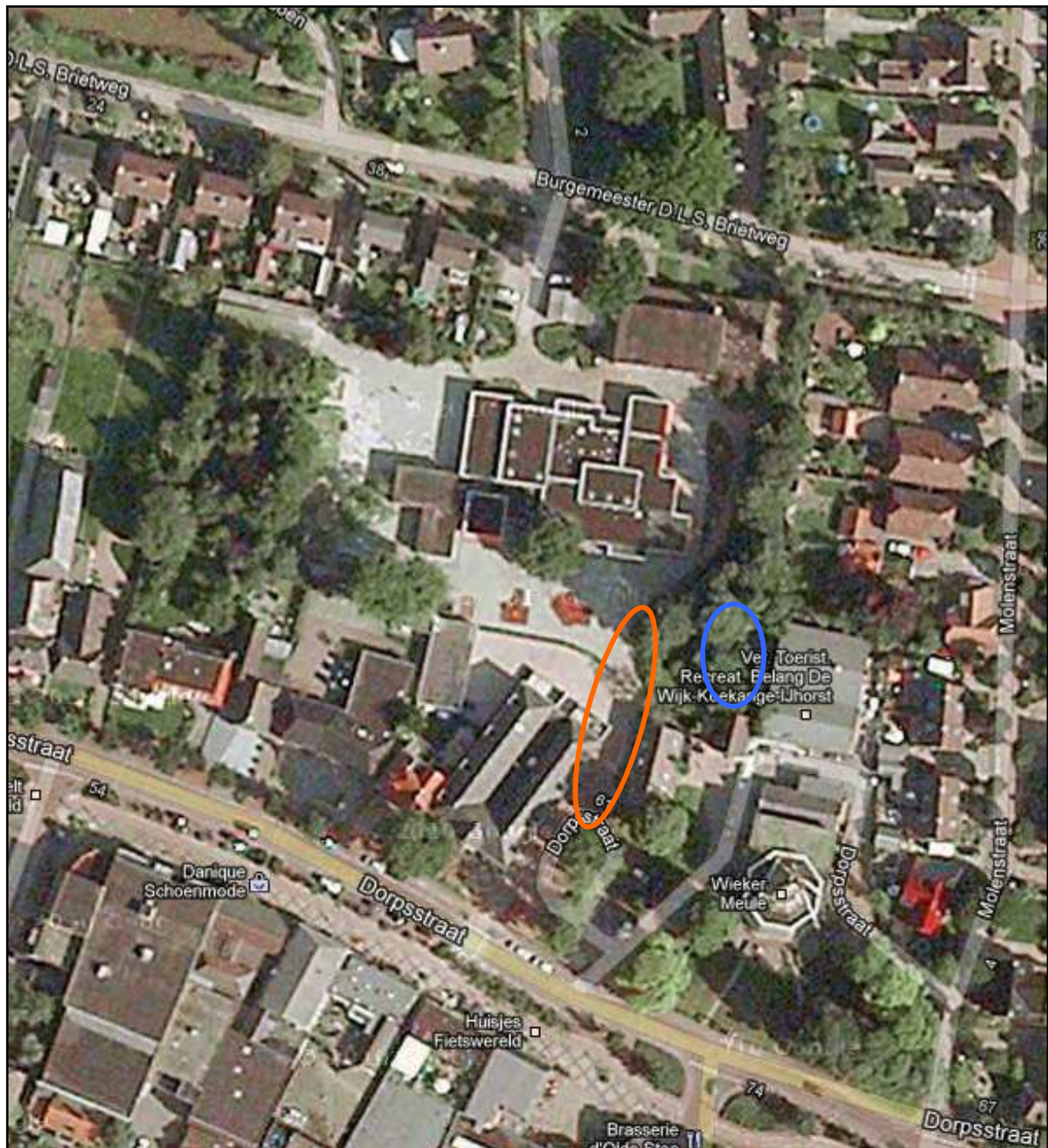

Kaart 4. Gewone dwergvleermuis (roze).

Ovaal = Foeragerend dier.

Pijl = Trekroute/vliegrichting.

Ster = Baltsend dier.

Kaart 5. Gewone grootoorvleermuis (*blauw*) en ruige dwergvleermuis (*oranje*).
Ovaal = Foeragerend dier.

Conclusies en Adviezen n.a.v. nader onderzoek broedvogels en vleermuizen

Uit de nadere onderzoeken naar het terreingebruik door broedvogels en vleermuizen in het plangebied 'Horstlocatie' in De Wijk, komen de volgende conclusies en adviezen naar voren: Er dient een ontheffing te worden aangevraagd voor het opzettelijk mogen verstoren van huismussen en de ooievaar. Deze ontheffingaanvraag geldt ook voor het opzettelijk vernietigen van enkele nesten van de huismus in het pand 'Dorpstraat 61-63'.

Ten behoeve van de ontheffingaanvraag dient er een mitigatie en compensatieplan te worden opgesteld. Hierin moeten de eerder genoemde adviezen duidelijk worden verwoord.

Ten aanzien van vleermuizen hoeft er geen ontheffing te worden aangevraagd, omdat er geen verblijfplaatsen worden verstoord of vernietigd. In het herinrichtingvoornemen wordt wel in beperkte mate het foerageergebied aangetast, maar met inachtneming van de eerder genoemde adviezen, wordt deze aantasting geminimaliseerd. Dit geldt ook voor het eventueel toepassen van extra verlichtingsbronnen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Indien er nog vragen zijn naar aanleiding van deze rapportagebrief, ben ik bereid u deze nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Dolstra Ecologisch Advies
Dhr. T.M. (Teddy) Dolstra

Weerdijk 13
8488 GN Nijeholtwolde
0561-769021
0621 686354
tdolstra@xs4all.nl